

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Šance pro Šluknovský výběžek

Klíčová aktivita č. 4

Vzdělávací opora PK

Prevence kriminality

Autor: Mgr. Milan Ritschel

Šluknov 2013

Projekt „**Šance pro Šluknovský výběžek**“
reg. č. CZ.1.07/3.1.00/37.0030

Realizátor: Vyšší odborná škola a Střední škola, Varnsdorf, příspěvková organizace

Partner: Střední lesnická škola a Střední odborná škola sociální, Šluknov, příspěvková organizace

OBSAH:

1. ŠIKANA DĚTÍ	4
1.1 DRUHY ŠIKANY.....	4
1.2 LIDSKÁ PRÁVA A PRÁVNÍ NÁSLEDKY.....	7
2. ZÁŠKOLÁCTVÍ DĚTÍ	8
2.1 OBECNĚ O ZÁŠKOLÁCTVÍ.....	8
2.2 KATEGORIE ZÁŠKOLÁCTVÍ.....	8
2.3 PŘÍČINY ZÁŠKOLÁCTVÍ A JAK JIM PŘEDCHÁZET.....	9
2.4 ŘEŠENÍ ZÁŠKOLÁCTVÍ.....	10
2.5 PREVENCE ZÁŠKOLÁCTVÍ.....	10
2.6 LEGISLATIVNÍ RÁMEC.....	10
3. DOMÁCÍ NÁSILÍ A VYKÁZÁNÍ Z BYTU	14
3.1 ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ:.....	14
3.2 PROČ JE DOMÁCÍ NÁSILÍ NEBEZPEČNÉ?.....	14
3.3 PRVNÍ KONTAKT S PŘÍPADEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	14
3.4 BEZPEČNOSTNÍ PLÁN.....	15
3.5 VYKÁZÁNÍ DLE ZÁKONA Č. 273/2008 SB., O POLICII ČESKÉ REPUBLIKY.....	16
3.6 TRESTNĚ PRÁVNÍ POSTIH ZA DOMÁCÍ NÁSILÍ – SKUTKOVÉ PODSTATY TRESTNÝCH ČINŮ	18
4. DROGY	19
4.1 JAK POZNÁME, ŽE DÍTĚ BERE DROGY?.....	19
4.2 PŘEHLED NEJUŽÍVANĚJŠÍCH DROG.....	19
4.3 CO DĚLAT, KDYŽ ZJISTÍME, ŽE DÍTĚ BERE DROGY?.....	22
4.4 ČEMU SE VYHNOUT.....	23
4.5 PRÁVNÍ PŘEDPISY.....	24
4.6 TRESTNĚ PRÁVNÍ POSTIH – SKUTKOVÉ PODSTATY TRESTNÝCH ČINŮ.....	24
4.7 SPRÁVNĚ PRÁVNÍ POSTIH – SKUTKOVÉ PODSTATY PŘESTUPKŮ.....	26
5. HRÁČSTVÍ (GAMBLING)	28
5.1 VAROVNÉ SIGNÁLY.....	28
5.2 VZNIK ZÁVISLOSTI.....	28

5.3 JAK MOHOU RODIČE PŘEDCHÁZET HRÁČSTVÍ U SVÝCH DĚTÍ?	28
5.4 TRESTNÉ ČINY SOUVISEJÍCÍ S OPATŘOVÁNÍM SI FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ NA HRY: ..	29
5.5 PŘESTUPKY SOUVISEJÍCÍ S OPATŘOVÁNÍM SI FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ NA HRY:	31
6. ZNEUŽÍVÁNÍ SOCIÁLNÍCH DÁVEK.....	32
6.1 STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA	32
6.2 DÁVKY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY.....	32
6.3 SYSTÉM POMOCI V HMOTNÉ NOUZI.....	33
6.4 TRESTNĚ PRÁVNÍ POSTIH	34
6.5 SPRÁVNĚ PRÁVNÍ POSTIH – PŘESTUPEK	35
7. DROBNÁ KRIMINALITA A PŘESTUPKOVÉ ŘÍZENÍ.....	36
7.1 OBJEKTY PREVENCE KRIMINALITY:	36
7.2 NÁVRHOVÉ PŘESTUPKY	38
PŘESTUPEK LZE PROJEDNAT:	38
7.3 PODÁNÍ ADRESOVANÁ ORGÁNU V RÁMCI PŘESTUPKOVÉ AGENDY	39
7.4 SPRÁVNĚ PRÁVNÍ POSTIH ZA PŘESTUPKY PŘI PÁCHÁNÍ DROBNÉ KRIMINALITY	40
8. POUŽITÁ LITERATURA A INFORMAČNÍ ZDROJE	42
9. PŘÍLOHY	46

Kontakt na mentora:

1. Šikana dětí

- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení

Č. j. 25 832/2008-16 ze dne 5. 12. 2008

(1) Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezdědky v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

1.1 Druhy šikany

1. **Fyzická agrese** - agresor používá k šikanování oběti fyzické násilí, popřípadě předměty, kterými učiní útok důraznějším (baseballová pálka, batoh apod.).
2. **Slovní agrese a zastrašování** - agresor oběti vyhrožuje fyzickým útokem, zastrašuje, nadává jí, vysmívá se nebo jí zastrašuje.
3. **Krádeže, ničení a manipulace s věcmi** - agresor oběti ničí a odcizuje věci nebo si věci půjčuje a vrací je znehodnocené (zejména tužky, celý penál a jiné školní pomůcky).
4. **Násilné a manipulativní příkazy** - agresor nutí oběť k různým nepříjemným činnostem a úkolům (např. psát za někoho domácí úkoly, nosit a odevzdávat svačinu či kapesné).

Kdo bývá dětskou obětí šikany?

- Dítě, které se neumí nebo nemůže bránit.
- Dítě, které se jakýmkoliv způsobem odlišuje od očekávaného průměru (nosí brýle, přestěhovalo se, má nadváhu apod.)
- Dítě fyzicky slabé, popř. uzavřené, které těžko navazuje osobní kontakt s ostatními dětmi.
- Dítě duševně zaostalejší, popř. pomalejší v uvažování.
- Dítě jiné barvy pleti, často příslušník národnostní menšiny.
- Dítě nadprůměrně duševně vybavené, dětský genius.

Jak poznáme dítě - agresora?

- Bývá zpravidla starší, tělesně zdatný, agresivní k vrstevníkům a mnohdy i k učitelům, mívá kázeňské problémy.
- Může být všeobecně oblíbený, temperamentní, sebevědomý, méně nadaný a někdy až překvapivě nebezpečný.
- V kolektivu často vystupuje v roli vůdce.
- Pochází často z rodiny, kde je fyzické, popř. psychické násilí používáno jako běžný komunikační prostředek.
- K maskování svých činů často používá "důvěryhodné vysvětlení", které se snaží opřít o tvrzení svých obdivovatelů.

Jaké může být dítě - agresor?

1. **"Hrubíán"** - primitivní, impulsivní, hrubý, s kázeňskými problémy, má narušený vztah k autoritě, mnohdy zapojený do gangů páchajících trestnou činností, forma - šikanuje tvrdě a nelítostně, vyžaduje absolutní poslušnost, šikanování používá cíleně k zastrašování ostatních, rodinné prostředí - častý výskyt agrese a brutality rodičů, agresori násilí napodobují a vracejí.
2. **"Elegán"** - velmi slušný, kultivovaný, zvýšeně úzkostný, forma - násilí a mučení je cílené a rafinované, skryté, bez přítomnosti svědků, rodinné prostředí - časté uplatňování důsledného a náročného přístupu, někdy až vojenského drilu bez lásky.
3. **"Vtipálek"** - optimistický, dobrodružný, "srandista", se značnou sebedůvěrou, výmluvný, většinou oblíbený a vlivný, forma - šikanuje pro pobavení sebe i ostatních, má snahu vypíchnout "humorné a zábavné" stránky oběti, rodinné prostředí - obecně - citová deprivace, nepřítomnost duchovních a mravních hodnot.

Jaké následky může mít šikanované dítě?

- V dlouhodobém horizontu může šikana vést k poškození fyzického a psychického zdraví.
- Poškození bývají mnohdy nevratného charakteru, osobnost jedince je narušena dříve, než se stačila plně rozvinout.
- Dochází k přetrhání citových vazeb na své nejbližší.
- Ponižování lidské důstojnosti vedoucí ke ztrátě důvěry k autoritám, která je doprovázená ztrátou iluzí o celé společnosti, která nedokáže garantovat alespoň minimální ochranu před násilím slabým a bezbranným jedincům společnosti.

Na co upozornit začínajícího školáka!

- Při nástupu do školy informujte své dítě o možném nebezpečí a jednotlivých projevech šikany, např. formou pohádky či příběhu.
- Zdůrazněte, že se nemusí bát o šikaně otevřeně mluvit.
- Věnujte se svému dítěti, naslouchejte mu, všimněte si detailů vyprávění o dění ve škole i mimo ni.
- Seznamte se dítě s širším okruhem osob, na které se může v případě potřeby obrátit.

- Zdůrazněte, že nikdo nemá právo ubližovat druhým. Vhodné je použít nějaké ukázkové příběhy z pohádky, např. nad nikoho se nepovyšuj a před nikým se neponižuj.
- Upozorněte dítě na kriminální pozadí těchto skutků mezi dospělými a možnost stíhání případných aktérů.
- Informujte dítě o tom, že vhodnou obranou proti šikaně je dobrá parta a kamarádi, kteří se nebojí pomoci jeden druhému a projevy šikany oznámit.
- Při pravidelných návštěvách rodičovských schůzek se informujte nejen na prospěch Vašeho dítěte, ale i na zařazení dítěte v kolektivu, popř. na jeho chování o vyučování i mimo něj.
- Promluvte o svých obavách s učitelem, ptejte se učitele na jeho názor na šikanu a nebojte se s ním spolupracovat. Je to Váš spojenec.
- Ptejte se učitelů, zda se problémem šikany zabývají, jak šikanu zjišťují, jak následně postupují a zda sledují projevy chování i mimo vyučování.

Varovné signály pro rodiče!

- Za dítětem domů nedochází žádný spolužák ani kamarád.
- Dítě je zaražené, smutné a nemluví o tom, co se děje ve škole.
- Špatně usíná, zdají se mu hrůzostrašné sny, křičí ze spaní.
- Dochází ke zhoršení prospěchu, je nesoustředěné a často bez zájmu.
- Před odchodem do školy nebo při příchodu ze školy si dítě stěžuje na zdravotní problémy.
- Dítě často navštěvuje lékaře - má zvýšenou absenci, někdy i neomluvené hodiny.
- Do školy a ze školy chodí oklikami, může chodit i za školu.
- Domů přichází s roztrhaným oblečením, poškozenými školními pomůckami nebo bez nich.
- Často potřebuje peníze, ztrácí kapesné, kupuje fiktivní školní pomůcky a neplatí obědy.
- Dítě může chodit domů hladové, přestože dostává svačiny a má zajištěné obědy ve škole.
- Nedokáže přesvědčivě vysvětlit svoje zranění.
- Nechce chodit na tělesnou výchovu, má odřeny, škrábance nebo řezné rány, které se nedají uspokojivě vysvětlit.
- Je osamocené, s nikým se nebaví, nemá kamaráda, má často smutnou náladu, působí nešťastně a ustrašeně, stává se uzavřeným.
- Dítě trpí poruchami soustředění, je smutné natolik, že se u něj může vyvinout patologický smutek - deprese.
- Vyhrožuje sebevraždou nebo se o ní dokonce pokusí.

Jak mají rodiče postupovat a co mohou při podezření na šikanu dělat!

- Především ujistěte své dítě, že jste zcela na jeho straně, má vaši plnou podporu a může se spolehnout na vaši ochranu.
- Zjistěte o útoku na vaše dítě co nejvíce informací.
- Požádejte o pomoc ostatní členy rodiny.
- V případě vážného fyzického napadení nechte své dítě odborně ošetřit a neposílejte ho následující dny do přímého kontaktu s předpokládanými útočníky.

- Obratíte se na školu, nebojte se o šikaně promluvit otevřeně, např. na třídní schůzce, možná nebudete sami.
- Máte-li na ni podezření, spojte se s ředitelem školy nebo s třídním učitelem. Pokud podáváte písemnou žádost nebo stížnost, mějte schovanou kopii dopisu.
- Trvejte na osobní schůzce a neřešte celou záležitost pouze telefonicky.
- Nebojte se požádat ředitele o přeložení dítěte do jiné třídy, případně školy. Zkuste si ověřit poměry, které vládnu na jiné škole.
- Pokud s vedením školy nenajdete společné řešení, nevzdávejte to, obraťte se na příslušný školský úřad nebo na školní inspekci.
- Nechtějte po svých dětech, aby byly statečné a vrátily to, co se jim stalo. Nemají na to sílu a řešení to není. Jednejte bez prodlení sami.
- Pomozte svému dítěti zvládnout psychickou zátěž a informujte ho, jak se vyhnout nebezpečným situacím (např. co odpovědět, jak reagovat na provokace a jak zvládnout situaci v případě ohrožení).
- V případě důvodného podezření na páchaní trestné činnosti na vašem dítěti informujte neprodleně Policii ČR.

1.2 Lidská práva a právní následky

Státem ratifikovaná Úmluva o právech dítěte zaručuje všem dětem v pedagogických zařízeních bezpečný pobyt bez poškozování zdraví a ohrožení života. Šikanování je v řadě případech trestnou činností.

1. Šikana může naplňovat skutkovou podstatu trestných činů (omezování osobní svobody, krádeže, ublížení na zdraví, poškozování cizí věci, vydírání, loupeže, rasově motivované skutky, znásilnění, pohlavní zneužívání).
2. Osoba mladší 15 let není trestně odpovědná, ale soud pro mládež jí může uložit podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, některá z následujících doporučení: dohled probačního úředníka, zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve střediscích výchovné péče, ochrannou výchovu.
3. Trestní odpovědnost mladistvých (15-18 let) je posuzována soudy pro mládež podle zákona č. 218/2003 Sb., s ohledem na rozumovou a mravní vyspělost osoby, proti níž se vede trestní řízení.
4. Po dovršení 18 let věku jsou osoby plně trestně odpovědné a projednávají se běžným způsobem v trestním řízení.

Stane-li se vaše dítě obětí nebo svědkem šikany, mívá kromě strachu pocit studu a spoluviny, přestože se jí nezúčastnilo. Vždy svým dětem naslouchejte a nezlehčujte, co vám vyprávějí. Snažte se přesně zjistit, co se dělo. Pamatujte, že dítě bude hledat pomoc nejprve u vás!

2. Záškoláctví dětí

Záškoláctví je poruchou chování, která bývá často spojována s negativním postojem ke škole, s nepřijetím normy pozitivní hodnoty vzdělání, ale může být také projevem šikany nebo reakcí na neprospěch.

V některých případech jej lze charakterizovat jako komplex obranného jednání s cílem vyhnout se nepříjemnosti, která je dána konfrontací neúspěšného dítěte s lépe prospívajícími žáky nebo požadavky učitele na práci dítěte nebo očekávanou reakcí rodičů na špatný prospěch. Při hodnocení záškoláctví je velmi důležité zjistit příčinu, která dítě k útěku ze školy vede, a jaký má dítě postoj ke škole. Poruchou chování není klasifikováno záškoláctví, které je uskutečňováno na základě strachu ze šikany nebo vyplývající ze školní fobie. Důležitým faktorem je četnost záškoláctví, jeho plánovitost a způsob provedení.

2.1 Obecně o záškoláctví

Záškoláctvím trpí nejen jedinec, který se ho dopouští, ale i celá společnost, protože jeho důsledkem jsou špatné studijní výsledky žáků, jejichž horší uplatnění v životě i jejich kriminální činnost. Míra záškoláctví je také indikátorem správné funkce vzdělávacího systému. Pokud mají žáci pocit, že školní vzdělání nemá smysl, a do školy proto nechodí, pak se musíme zamyslet nad způsoby a intervenčními prostředky, jakými s takovou situací můžeme bojovat. Odpovědná společnost musí všemi dostupnými prostředky usilovat o to, aby se žáci pro své chabé výsledky či nespokojenost neocitli stranou zájmu.

2.2 Kategorie záškoláctví

2.2.1 Pravé záškoláctví

Žák se ve jednoduše ve škole neukazuje, ale jeho rodiče si myslí, že do školy chodí.

2.2.2 Záškoláctví s vědomím rodičů

Žák do školy nechodí, ale rodiče jsou o tom informováni a také vědí, že k tomu nemá žádný oprávněný důvod. Žák například strávil jeden den tím, že s něčím pomáhal rodičům v práci nebo se doma staral o někoho nemocného. Někteří rodiče nechávají doma dítě sami.

2.2.3 Záškoláctví s klamáním rodičů

Existují žáci, kteří dokážou přesvědčit své rodiče, že je jim tak špatně, že nemohou jít do školy, i když se ve skutečnosti docela cítí docela dobře. Rodič pak napíše žákovi omluvenku z důvodu zdravotních potíží. Tuto kategorii bývá často obtížné rozlišit od záškoláctví s vědomím rodičů. Pro některé rodiče je stručné prohlášení o tom, že dítěti není moc dobře, dostatečné k tomu, aby omluvenku napsali, často jsou dokonce s dítětem a ve skutečnosti ani podvedeni nejsou.

2.2.4 Útěky ze školy

K tomuto druhu záškoláctví (někdy se mu říká „interní záškoláctví“) patří případy, kdy žáci do školy chodí, nechají si zapsat přítomnost, během dne pak ale na hodinu nebo dvě odejdou; přitom někdy zůstávají v prostorách školy, jindy odejdou na krátkou dobu pryč.

2.2.5 Odmítání školy

Tato kategorie se týká žáků, kterým představa školní docházky činí psychické potíže. Patří sem poruchy pramenící z problémů ve škole, například z pocitu, že učení je moc těžké, strach, že žák bude šikanován, školní fobie nebo deprese. V takovém případě se žák zkrátka tak bojí představy, že by měl jít do školy, že rodiče mohou sotva udělat něco pro to, aby ho přesvědčili o opaku, a na místě bude určitý typ odborné intervence. Hranice mezi žáky, kteří jsou doopravdy psychicky narušení, a žáky, kteří jednoduše do školy chodit nechtějí a jejichž rodiče nejsou schopni je k tomu přimět, je i zde nejednoznačná.

2.3 Příčiny záškoláctví a jak jim předcházet

Existuje celá řada příčin záškoláctví. Ty mohou být propojeny s kategoriemi záškoláctví, které jsou uvedeny výše.

Jednou z příčin záškoláctví bývá právě negativní vztah ke škole, žák nemá ke vzdělání pozitivní vztah. Tento negativní vztah ke škole si žák může vybudovat rovněž na základě špatného prospěchu. V některých případech se žáka dotýká také negativní hodnocení jeho výkonů učitelem, tento projev jednání může označit jako komplex ochranného jednání. Mnohdy se stává, že žák přestane docházet pouze na jeden konkrétní předmět výuky nebo na předměty podobného zaměření, ve kterých se mu nedaří. Učitel by měl hodnotit žáka s ohledem na jeho psychiku a vážít slova při jeho hodnocení. Rovněž by u takového žáka měl zjistit jeho kladné stránky a dovednosti a ty se v žákovi snažit rozvíjet. Rodiče by se měli pokusit zajistit doučování v předmětu, ve kterém se žákovi nedaří.

Další příčinou záškoláctví může být strach ze šikany. Žák se pak bojí do školy docházet, aby nebyl šikanován. Vzhledem k tomu, že šikana může zanechat velmi vážné psychické problémy, které si oběť šikanování nese do dalšího života, jedná se o velmi vážný důvod k záškoláctví. Při zjištění tohoto případu je nutné šikanu řádně vyšetřit a podniknout veškerá opatření k jejímu vymýcení.

Zvolení špatného studijního směru může s sebou rovněž přinést chuť žáka začít chodit za školu. Výuka na škole, která jej nijak neuspokojuje, se stává něčím „otravným“ a pro něj nezajímavým. Těmto důvodům je možno předejít při výběru studijního směru komunikací mezi rodičem, žákem a výchovným poradcem. Mnohdy se totiž představy rodiče a jejich dítěte o budoucím povolání značně liší.

Lenost jako by sem nepatřila, ale přece jen má mezi záškoláctvím velké zastoupení. Žák se ráno vzbudí a do školy se mu prostě nechce jít, a tak do ní neodejde. Ve většině případů mu pak rodiče napíší omluvenku pro nevolnost nebo

z rodinných důvodů. Rodiče by měli velmi zvážit, zda se opravdu vyskytla situace, kdy je potřeba dítě ze školy omluvit.

Velmi oblíbenou příčinou záškoláctví jsou kamarádi a party, jež mají v době dospívání na adolescenta větší vliv než jeho rodiče. Školní prostředí se pak stává pro žáka méně atraktivní než prostředí obchodního střediska nebo prostředí restaurace.

Rodinné problémy bývají rovněž spouštěčem záškoláctví, neboť žák může být jejich vlivem vystaven neustálému tlaku a stresu, kterému se snaží nějak uniknout. V případě řešení nějaké vážné rodinné situace by si měli rodiče uvědomit, že jejich dítě se do této situace nedostalo samo, ale naopak bylo této situaci nedobrovolně vystaveno. A tak jednat s velkým ohledem na své dítě. Na tuto zásadu zapomíná velmi mnoho rodičů.

V podstatě každý typ záškoláctví se stává pro žáka potencionálním nebezpečím, neboť najednou vznikne docela velký časový prostor, který je potřeba nějak vyplnit. Zde se pak nabízí možnosti, jako jsou konzumace alkoholu, gambling, drogy nebo páchání drobné delikvence, jako jsou např. krádeže nebo grafity. Z těchto důvodů by mělo být záškoláctví odhaleno a zjištěna jeho příčina, která by měla být odstraněna.

2.4 Řešení záškoláctví

Nejdůležitější je zjištění příčiny, proč se žák k záškoláctví uchyluje. Teprve na základě tohoto zjištění je možné se žákem dále pracovat. Dalším důležitým úkolem je získání rodičů žáka ke spolupráci, nikoliv k boji mezi školou a žákem. Výchovní poradce po poradě s rodiči může žáka odeslat k vyšetření do pedagogicko-psychologické poradny, která provede jeho vyšetření a případně doporučí řešení dané situace.

2.5 Prevence záškoláctví

Dle metodického pokynu č. j. 10 194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví se na prevenci záškoláctví podílí třídní učitel, výchovní poradce a školní metodik prevence spolu s ostatními učiteli a zákonnými zástupci žáka. Součástí prevence je pravidelné zpracovávání dokumentace o absenci žáků, spolupráce se zákonnými zástupci žáka, včasná odhalení příčin záškoláctví žáků a přijetí příslušných opatření, provádění výchovných rozhovorů se žáky, spolupráce se školním psychologem a institucemi pedagogicko-psychologického poradenství, konání výchovných komisí ve škole, spolupráce s orgány sociálně právní ochrany dětí apod.

2.6 Legislativní rámec

Školní docházka je upravena v zákoně č. 561/2004 Sb., ze dne 24. 9. 2004 s platností od 1. 1. 2005. Vzhledem k tomu, že se jedná o zákon, který je svou úpravou velmi rozsáhlý, zmíním pouze jednotlivé části zákona:

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Tento zákon upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova (dále jen „vzdělávání“) uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.

Školský zákon - výňatek

§ 22 vykládá povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků

Žáci a studenti jsou povinni:

- a) řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat,
- b) dodržovat školní a vnitřní řád a předpisy a pokyny školy a školského zařízení k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni,
- c) plnit pokyny pedagogických pracovníků škol a školských zařízení vydané v souladu s právními předpisy a školním nebo vnitřním řádem.

Zletilí žáci a studenti jsou dále povinni:

- a) informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,
- b) dokládat důvody své nepřítomnosti ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,
- c) oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost žáka a studenta, a změny v těchto údajích.

Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni:

- a) zajistit, aby dítě a žák docházel řádně do školy nebo školského zařízení,
- b) na vyzvání ředitele školy nebo školského zařízení se osobně zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte nebo žáka,
- c) informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích dítěte nebo žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,
- d) dokládat důvody nepřítomnosti dítěte a žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,
- e) oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost dítěte a žáka, a změny v těchto údajích.

§ 30 Školní řád, vnitřní řád a stipendijní řád

Ředitel školy vydá školní řád; ředitel školského zařízení vnitřní řád. Školní řád a vnitřní řád upravuje:

- a) podrobnosti k výkonu práv a povinností dětí, žáků, studentů a jejich zákonných zástupců ve škole nebo školském zařízení a podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů s pedagogickými pracovníky,
- b) provoz a vnitřní režim školy nebo školského zařízení,
- c) podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů

a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí.

(Sbírka předpisů České republiky - Školský zákon 561, 2004)

§ 31 Výchovná opatření

Podle školského zákona lze pod pojem výchovné opatření rozumět pochvaly nebo jiná ocenění a kázeňská opatření. Kázeňským opatřením je podmíněné vyloučení nebo vyloučení žáka ze školy a další kázeňská opatření, která nemají právní důsledky pro žáka. Pochvaly, jiná ocenění a další kázeňská opatření může udělit či uložit ředitel školy nebo školského zařízení nebo třídní učitel.

Ředitel školy nebo školského zařízení může v případě závažného zaviněného porušení povinností stanovených školským zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem rozhodnout o podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka ze školy nebo školského zařízení. Žáka lze podmíněně vyloučit nebo vyloučit ze školy pouze v případě, že splnil povinnou školní docházku.

§ 36 Plnění povinnosti školní docházky

Podle školského zákona je školní docházka povinná po dobu devíti školních roků, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmnáctého roku věku.

2.6.1 Metodický pokyn č. j. 10 194/2002-14

Jedná se o metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy sloužící k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví. Tento pokyn byl stanoven na základě neustále se zvyšujícího počtu záškoláctví a to jak na základní, tak i střední škole. Vzhledem k tomu, že se jedná pouze o doporučující pokyn, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy navrhuje, aby si je základní a střední školy zapracovaly do školního řádu. Byly zde stanoveny následující doporučené podmínky při omlouvání nepřítomnosti žáka:

- Nepřítomnost žáka ve škole omlouvá zákonný zástupce nezletilého žáka nebo zletilý žák sám.
- Školy mohou, pokud to považují za nezbytné, vyžadovat potvrzení o nemoci žáka vystavené lékařem pouze v případě nepřítomnosti, která přesáhne tři dny školního vyučování.
- Nepřítomnost žáka ve škole, která předchází návštěvě žáka u lékaře, bude omlouvána zákonným zástupcem nezletilého žáka.
- Ve výjimečných případech (především v případě častých absencí nasvědčujících zanedbávání školní docházky) mohou školy požadovat potvrzení o nemoci žáka i v případě kratších absencí.
- Školy a zdravotnická zařízení, tedy i praktičtí lékaři pro děti a dorost, jsou v souladu s § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, povinni oznamovat orgánu sociálně-právní ochrany dětí skutečnosti nasvědčující tomu, že se v konkrétních případech jedná o děti, na něž se sociálně-právní ochrana zaměřuje (o děti, které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku; o

děti, jejichž rodiče neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti, nebo tato práva nevykonávají či jich zneužívají apod.).

Neomluvené hodiny a vysokou omluvenou absenci sleduje třídní učitel a informuje o nich výchovného poradce, který tyto údaje dále vyhodnocuje. Pokud dojde u žáka k deseti neomluveným vyučovacím hodinám, řeší je třídní učitel se zákonným zástupcem žáka nebo se zletilým žákem formou pohovoru. Projednává důvod nepřítomnosti žáka a seznámí je s možnými důsledky nárůstu neomluvené nepřítomnosti. Provádí se zápis. V případě 10 neomluvených vyučovacích hodin svolává ředitel školy výchovnou komisi, z jejího průběhu je proveden zápis.

V době, kdy škola pracuje na vyhodnocování neomluvené absence, může ředitel školy požádat o spolupráci pedagogicko-psychologickou poradnu.

V případě, že neomluvená absence žáka přesáhne 25 hodin, zašle ředitel školy oznámení o pokračujícím záškoláctví, a to s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo pověřenému obecnímu úřadu.

2.6.2 Trestně právní postih – trestný čin

§ 201

Ohrožování výchovy dítěte

- (1) Kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že
- a) svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu,
 - b) umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život,
 - c) umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiného prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo
 - d) závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti,
- bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.
- (2) Kdo umožní, byť i z nedbalosti, dítěti hru na výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžité výhry, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ze zavrženíhodné pohnutky,
 - b) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu,
 - c) spáchá-li takový čin opětovně, nebo
 - d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

2.6.3 Správně právní postih – přestupek

§ 31

Přestupky na úseku školství a výchovy mládeže

- (1) Přestupku se dopustí ten, kdo ohrožuje výchovu a vzdělávání nezletilého zejména tím, že nepřihlásí dítě k povinné školní docházce nebo zanedbává péči o povinnou školní docházku žáka.
- (2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 3000 Kč.

3. Domácí násilí a vykázaní z bytu

Domácí násilí samo nezmizí! Jeho skrývání není řešením! Lhostejnost a skrývání domácího násilí je nejhorší možnou reakcí!

Uvnitř partnerských a rodinných vztahů může docházet k rozmanitým variantám násilných incidentů. Ne všechny lze označit jako domácí násilí. Podstatu domácího násilí vystihuje pojem "týrání", který činí soužití nesnesitelným.

Domácí násilí je především fyzické, psychické anebo sexuální násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami. O domácí násilí se jedná vždy, pokud jsou přítomny všechny následující znaky.

Domácí násilí samo od sebe neskončí, naopak má nebezpečnou tendenci eskalovat. Ohrožené osoby potřebují včasnou a účinnou pomoc, ochranu a podporu.

3.1 Znaky domácího násilí:

1. **Opakování a dlouhodobost** - z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek.
2. **Eskalace** - domácí násilí se stupňuje od útoku proti lidské důstojnosti k fyzickým útokům až k závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.
3. **Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí na ohroženou osobu a násilnou osobu** - domácím násilím nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran incidentu.
4. **Neveřejnost** - domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly.

3.2 Proč je domácí násilí nebezpečné?

- Je skryté před zraky veřejnosti i státních orgánů.
- Narůstá pozvolna, ohrožená osoba obtížně pozná okamžik, kdy již vztah není bezpečný.
- Lze se před ním těžko bránit, protože ohrožená osoba s násilníkem sdílí řadu společného, a to včetně obydlí, ze kterého nemá kam odejít.
- Má dopad na děti přítomné při násilí, které získávají negativní vzory a považují je za normální.
- Má vzrůstající tendenci - zpočátku se jedná o útoky proti lidské důstojnosti (urážky, vydírání, ponižování), následují útoky proti zdraví (facky, bití, škrcení) a může vyústit a až v útoky proti životu.

3.3 První kontakt s případem domácího násilí

Násilnou osobou může být:

- dítě do 15 let,
- mladistvý,
- dospělý muž,
- dospělá žena.

Ohroženou osobou může být:

- žena,
- muž,
- senior/seniorka,
- dítě,
- osoba se zdravotním postižením.

Prioritou je zajistit bezpečí ohrožených osob a řešit situaci včas, cestou sociálně-právních opatření případně v kombinaci s trestněprávními opatřeními.

3.4 Bezpečnostní plán

Pokud se necítíte ve vztahu bezpečně, připravte se na možnosti ochrany pro případ dalšího násilného útoku. Zvažte zejména:

- shromáždění důležitých telefonních čísel pro případ potřeby (známí, policie, intervenční centrum, azylový dům apod.),
- možnost informování rodiny, přátel či sousedů, kteří by Vám v případě potřeby mohli pomoci (např. poskytnutím krátkodobého úkrytu),
- možné únikové cesty v případě násilného jednání, např. nenechat se zavřít v části obydlí bez oken ani východu, ale též kam se lze v takové situaci uchýlit,
- smluvené znamení pro sousedy v případě ohrožení,
- vytvoření bezpečnostního zavazadla pro případ nenadálého odchodu z obydlí, kde budou uloženy všechny potřebné věci.

Jedná se zejména o:

- doklady (průkaz totožnosti, rodný list, průkaz zdravotního pojištěnce apod.)
- důležité dokumenty k účtům, k bytu, pracovní smlouvy, rozhodnutí soudu apod.)
- léky, věci denní potřeby pro sebe a případně pro děti (oblečení, hygienické potřeby, hračky)
- klíče od obydlí, peníze, kreditní kartu, jízdenky.

Zavazadlo je možné nechat i mimo obydlí na místě, kde se k němu můžete snadno dostat.

3.4.1 Místa prvního kontaktu ohrožených osob se systémem pomoci

- Policie ČR,
- obecní/městská policie,
- přestupkové oddělení obecního úřadu,
- intervenční centrum,
- OSPOD,
- krizové centrum/centrum krizové intervence (pro děti a rodinu),
- manželská poradna,
- azylový dům,

- linka důvěry,
- praktičtí lékaři,
- pediatři a další specialisté,
- nemocnice (včetně sociálního oddělení), záchranná služba.

3.5 Vykázání dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Hlava VII zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

§ 44

(1) Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou (dále jen „společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti.

(2) Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu 12) v průběhu vykázání se doba vykázání prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

(3) Vykázání oznámí policista ústně vykázané i ohrožené osobě a vyhotoví potvrzení o vykázání, které jim předá proti podpisu. Součástí potvrzení o vykázání je vymezení prostoru, na který se vykázání vztahuje, uvedení totožnosti ohrožené a vykázané osoby, poučení o právech a povinnostech vykázané osoby a adresa útvaru policie, u kterého si může vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání. Odmítne-li ohrožená nebo vykázaná osoba potvrzení o vykázání převzít nebo odmítne-li písemně potvrdit jeho převzetí, policista tuto skutečnost uvede v úředním záznamu.

(4) Není-li vykázaná osoba vykázání přítomna, poučení o jejích právech a povinnostech v souvislosti s vykázáním jí policista poskytne při prvním kontaktu. Je-li to možné, policista této osobě předá potvrzení o vykázání, v opačném případě ji poučí o možnosti převzít potvrzení o vykázání a kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie; součástí poučení je i údaj o adrese tohoto útvaru.

(5) Nesouhlasí-li vykázaná osoba s vykázáním, může proti němu na místě podat námitky, které policista uvede v potvrzení o vykázání. Policista námitky předá bez zbytečného odkladu krajskému ředitelství příslušnému podle místa vykázání (dále jen „příslušné krajské ředitelství“). Vykázaná osoba může dále do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání podat příslušnému krajskému ředitelství námitky písemně. Lhůta pro podání námitek počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k převzetí potvrzení o vykázání a je považována za dodrženu, jsou-li námitky nejpozději v její poslední den předány k poštovní přepravě nebo podány u příslušného krajského ředitelství. O tomto právu policista vykázanou osobu poučí před předáním potvrzení o vykázání.

(6) Shledá-li příslušné krajské ředitelství, že podmínky pro vykázání nebyly splněny, vykázání ukončí a o této skutečnosti vyrozumí ohroženou a vykázanou osobu bez zbytečného odkladu.

§ 45

(1) Vykázaná osoba je povinna

a) opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,

b) zdržet se vstupu do prostoru podle písmene a),

c) zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou,

d) vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží.

Policista vykázanou osobu poučí o následcích neuposlechnutí výzvy podle písmene d) 13).

(2) Vykázaná osoba má právo

a) vzít si ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady před splněním povinnosti podle odstavce 1 písm. a),

b) vzít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci podle písmene a) a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání; právo lze uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, policista o výkonu tohoto práva ohroženou osobu předem informuje,

c) ověřovat provedení vykázání zejména na čísle tísňového volání 158,

d) vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie.

(3) Policista poskytne vykázané osobě bez zbytečného odkladu informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím nezbytnou součinnost. Od této osoby dále vyžádá adresu pro doručování.

§ 46

Policista poučí ohroženou osobu o

a) možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu 12),

b) možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí a

c) následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při vykázání přihlíží.

§ 47

(1) Územní rozsah prostoru, na který se vykázání vztahuje, určí policista podle míry požadavku účinné preventivní ochrany osoby ohrožené útokem. Je-li v důsledku vykázání ohrožen provoz objektu nebo znemožněn výkon zaměstnání vykázané osoby, policista o této skutečnosti bezodkladně vyrozumí provozovatele objektu nebo zaměstnavatele vykázané osoby za účelem přijetí potřebných opatření.

(2) Při provádění úkonů souvisejících s vykázáním policista zajistí přítomnost nezúčastněné osoby; to neplatí, hrozí-li nebezpečí z prodlení.

(3) Do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí zašle policista kopii úředního záznamu o vykázání příslušnému intervenčnímu centru 14) a soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu 12). Pokud ve společném obydlí žije nezletilá osoba, zašle kopii úředního záznamu o vykázání v této lhůtě i příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

(4) Policista ve lhůtě 3 dnů od vykázání provede kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykázání.

(5) O provedených úkonech a opatřeních provede policista úřední záznam.

12) § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 59/2005 Sb. a zákona č. 135/2006 Sb.

- 13) Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
14) § 60a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění zákona č. 29/2007 Sb.

3.6 Trestně právní postih za domácí násilí – skutkové podstaty trestných činů

§ 198 TZ Týrání svěřené osoby

- (1) Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,
 - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
 - c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo
 - d) páchá-li takový čin po delší dobu.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1
- a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
 - b) smrt.

§ 199 TZ Týrání osoby žijící ve společném obydlí

- (1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,
 - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
 - c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo
 - d) páchá-li takový čin po delší dobu.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1
- a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
 - b) smrt.

4. Drogy

4.1 Jak poznáme, že dítě bere drogy?

Není to snadné - zvláště, když dítě zkouší drogy poprvé nebo je bere pouze příležitostně. Mnohá znamení jsou stejná, jako normální znaky dospívání. Důvodem k zamyšlení může být, vyskytne-li se několik znaků současně. I v takovém případě však nedělejte unáhlené závěry.

- Nález pomůcek pro zneužívání drogy: dýmky jehly, stříkačky sežehnuté kousky plechové folie nebo lžičky
- Nález zbytku: "jointu" s lepenkovým filtrem marihuany (nebo pěstování přímo doma např. na balkoně) různých prášků
- Stopy vpichů na končetinách, hýždích, krku aj.
- Změna či ztráta přátel a kamarádů, náhlé izolování se od normálních vrstevníků. Napojení se na nevhodné, často starší přátele.
- Ztotožňování se s drogovou kulturou. Zastávání se drog, pseudofilosofická vysvětlování jejich zneužívání, zdůrazňování "kladných" účinků
- Náhlé zhoršení vzhledu a péče o zevnějšek
- Náhlé zhoršení prospěchu a chování, neomluvené hodiny
- Ztráta a krádeže cenností doma nebo ve škole
- Změny v chování: náladovost, podrážděnost, lhaní, přecitlivělost, neobvyklá agresivita
- Podstatná ztráta zájmů, zálib a koníčků
- Horší soustředění a paměť - zapomnětlivost
- Neobvykle častá zvýšená ospalost až otupělost nebo naopak zvýšená aktivita
- Nechutenství, úbytek na váze, nevolnost, zvracení
- Neobvyklé skvrny na oblečení, neobvyklý zápach celého těla

Ke spolehlivému rozpoznání, zda dítě bere drogy, poslouží toxikologický rozbor moči.

4.2 Přehled nejužívanějších drog

4.2.1 Marihuana - hašiš

Vzhled: marihuana - části sušených rostlin, hašiš je tmavá hmota

Způsob užití: kouřením (smotaná cigareta - joint, dýmky), perorálně

Doba účinku: individuální, od 1 do 4 hod., při požití i déle.

Projevy intoxikace: rozšířené zornice, zarudlé oči, zrychlený puls, kašel, pach potu po spálené trávě, zhoršení paměti na nedávné události, únava, nezájem.

Některá rizika: Dlouhodobější zneužívání drogy vede ke kolísání nálad, zhoršené schopnosti soustředění, horšímu školnímu prospěchu. Dochází k prodlužování reakčního času (horší postřeh) i mimo intoxikaci, u dívek se objevuje nepravidelný menstruační cyklus. Objevují se chronické záněty spojivek, hltanu a dýchacích cest (marihuana obsahuje o polovinu více rakovinotvorných látek nežli tabák a s tabákem se často míchá), dlouhodobě se podílí na oslabení imunitního systému. Psychické problémy po drogách z konopí mají většinou přechodný charakter. U duševně labilnějších lidí může ale marihuana pronikavě zhoršit jejich stav i dlouhodobě. Drogy z konopí zvyšují tepovou frekvenci a mohou ohrozit lidi s nemocným srdcem.

4.2.2 Lysohlávky

Vzhled: Malé, 2 - 10 cm velké houby podobné špičce, obsahují halucinogenní látky psilocybin a psilocin.

Způsob užití: perorálně

Doba účinku: účinky se dostávají do 1 hod. a trvají přibližně 4 - 5 hodin, poté začínají odeznívat. Tato fáze však může být, v souvislosti s osobními dispozicemi, různě dlouhá.

Projevy intoxikace: poruchy koordinace pohybů, vnímání času. Může se objevit deprese, úzkost, strach. Vyšší dávky vedou k poruchám ve vnímání prostoru (špatný odhad vzdáleností, směru), objevují se zrakové i sluchové iluze, halucinace. Mohou se objevit pocity pronásledování, strach, úzkost. Rovněž se může objevit přecenění svých schopností. Fáze odeznívání pak může vést k prohlubování úzkosti, narůstání strachu a neklidu.

Některá rizika: Časté užívání vede k trvalému poškození jaterních buněk (to může nastat i při jednorázovém požití většího množství), k poruchám koncentrace pozornosti, mohou se objevit psychické problémy různého stupně (od depresivních stavů až po závažná psychická onemocnění - toxické psychózy). Velkým rizikem je možnost předávkování (účinek drogy je dosti nepředvídatelný; toxicita látek v houbách se liší podle lokality). Postiženy jsou rovněž ledviny. V důsledku bouřlivého psychického prožívání v průběhu intoxikace hrozí riziko sebezabití či sebevraždy.

4.2.3 Trip (LSD)

Vzhled: většinou savé, různými motivy potištěné papírky velikosti nehtu u malíčku, mohou se však vyskytovat i tzv. krystaly velikosti kamínku do zapalovače, či různé tablety, kapsle...

Způsob užití: perorálně

Doba účinku: účinky se dostávají přibližně do 45 min. po požití a trvají přibližně 8 - 12 hodin, poté začínají odeznívat. Tato fáze však může být, v souvislosti s osobními dispozicemi, různě dlouhá.

Projevy intoxikace: rozšířené zornice, poruchy motoriky (zpomalené, rozvláčné), vnitřní chvění, nervozita. Psychické efekty se začínají projevovat po 30 až 90 minutách. Dochází k poruchám vnímání vztahu já a okolí (odosobnění), uvolňují se potlačené vzpomínky, zhoršují se vyjadřovací schopnosti. Objevují se bohaté iluze a halucinace, obrysy předmětů jsou vnímány chvíli ostře, v zápětí se jemně rozplývají a prolínají, mění se vnímání času a prostoru, perspektiva se zplošťuje a prohlubuje. Mohou se objevit svalové křeče. V prožívání se může objevovat panika, strach, úzkost, dochází k paranoidním interpretacím (např. boj s démony, pronásledování, borcení prostorů atd.) - tzv. bad trip (může se objevit sebevražedné jednání, deprese). Tyto stavy pak mohou přetrvávat i po odeznění účinků drogy (tzv. toxická psychóza).

Některá rizika: Nepředvídatelnost účinku (dávka, kterou někdo při jednom užití dobře toleruje, může u dalšího užití vyvolat bouřlivé psychické prožívání - tzv. bad trip). Poškození psychiky (toxické psychózy), poruchy paměti a koncentrace. I po jednorázovém požití LSD mohou nastávat tzv. flashbacky: okamžiky, kdy se objevují psychické stavy prožitku intoxikace i bez drogy.

4.2.4 Extáze

Vzhled: nejčastěji tablety, někdy tekutina

Způsob užití: perorálně

Doba účinku: účinky se dostávají do půl hod. a trvají přibližně 6 - 7 hodin, poté začínají odeznívat. Tato fáze však může být, v souvislosti s osobními dispozicemi, různě dlouhá.

Projevy intoxikace: zrychlený tep, rozšířené zornice, neklid, podrážděnost, nekoordinované pohyby, vzrušení, třes, poruchy spánku, častá je emocionální potřeba blízkosti druhých. Mohou se objevit i halucinace nebo pocity pronásledování doprovázené úzkostí. V průběhu odeznívání účinků se dostává vyčerpanost, psychická a fyzická únava, objevují se však potíže při usínání. Později se mohou objevit negativní pocity, depresivní stavy a bolesti hlavy.

Některá rizika: Toxické psychózy, předávkování (účinek drogy je dosti nepředvídatelný, dávka, kterou někdo dobře toleruje, může u jiného vyvolat těžkou otravu), postižení nervového systému, velké ztráty tekutin a dehydratace. Postižení ledvin, srdce a jater. Prudký vzestup tlaku může způsobit mozkovou mrtvici nebo srdeční selhání. Velmi nebezpečná je kombinace s alkoholem nebo s kofeinem.

4.2.5 Pervitin

Vzhled: nejčastěji světlý, krystalický prášek, popř. roztok určený k injekčnímu užití.

Způsob užití: šňupáním, injekčně, perorálně

Doba účinku: 5 - 10 hod. (liší se také podle způsobu aplikace)

Projevy intoxikace: Zvyšuje se motorická aktivita, zrychluje se dech, srdeční činnost, stoupá krevní tlak. Při šňupání je typickým projevem "posmrkávání" (v důsledku podráždění nosní sliznice). Objevuje se nadměrná hovornost, zvýšené sebevědomí, mizí únava, potřeba jíst a spát. Prohlubuje se emoční labilita, mohou se objevit pocity pronásledování často spojené s panickým strachem. Po odeznění účinků se dostává psychická i fyzická únava a tzv. dojezd (vyčerpanost, pocity zmaru, deprese).

Některá rizika: Riziko smrtelných otrav - předávkování (počáteční příznaky se projevují silnou bolestí v hrudníku, dochází k poklesu krevního tlaku, zvyšuje se tělesná teplota, dostávají se poruchy srdeční činnosti, začíná selhávat krevní oběh, postižený upadá do bezvědomí.). U dospívajících rychle vyvolává závislost vedoucí ke zvyšování dávek. Časté jsou pocity pronásledování, vnímání neexistující osoby, podivné chování vedoucí až k rozvoji toxické psychózy. Objevuje se zvýšená agresivita vůči druhým. I jednorázové užití může způsobit poškození srdce a jater. Příměsí, které se do drogy dostaly při výrobě (např. fosfor nebo jód), zvyšují toxicitu drogy. Při injekčním užití se zvyšuje riziko přenosu nemocí (žloutenka, HIV), objevují se abscesy. Při častém šňupání může dojít až k poškození nosní přepážky.

4.2.6 Heroin

Vzhled: podle stupně znečištění bílý až hnědý prášek nakyslého zápachu.

Způsob užití: injekčně, kouřením, šňupáním, perorálně.

Doba účinku: podle způsobu aplikace 6 - 8 hod.

Projevy intoxikace: zúžené zornice, apatie, útlum, malátnost, desítky minut až hodin trvající stav tichého obluzení následovaný kocovinou.

Některá rizika: Předávkování, smrt (i při jednorázovém užití - na černém trhu se objevují drogy různé koncentrace, takže je snadná možnost záměny silnější drogy za slabší), rychlý rozvoj duševní i tělesné závislosti, ztráta zájmu o cokoli (vše se soustředí pouze na drogu), ztráta vazeb na "nedrogový svět", zvyšování dávek. Při intoxikaci hrozí šok, alergická reakce organismu, krevní sraženiny, otok plic. Zvláště nebezpečná je interakce s jinými látkami (např. s alkoholem). Při injekčním užití se zvyšuje riziko přenosu nemocí (žloutenka, HIV), objevují se abscesy.

4.2.7 Kokain, crack

Vzhled: bílý krystalický prášek, crack je světlá hmota nebo krystaly.

Způsob užití: šňupáním, kouřením, injekčně, perorálně.

Doba účinku: podle způsobu aplikace od 30 min do 2 hod.

Projevy intoxikace: rozšířené zornice, zvyšuje se motorická aktivita, zrychluje se dech, srdeční činnost. Objevuje se nadměrná hovornost, euforie, nadměrně zvýšené sebevědomí (často vede k přecenění vlastního výkonu), mizí únava, potřeba jíst a spát. Při vyšších dávkách působí jako anestetikum na mozková centra kontrolující dýchání - nastává třes, křeče, zmatenost, závratě a specifické dýchací potíže - rychlé střídání lapání po dechu a mělkého dýchání. Po odeznění účinků se dostavuje únava, často se objevují deprese.

Některá rizika: časté záchvaty vzteku (sklon k násilí), poruchy spánku, křeče, ztráta váhy, problémy s pamětí. Může se zvyšovat tolerance (zvyšování dávek), objevují se pocity pronásledování vedoucí k rozvoji toxické psychózy. Časté jsou deprese a sebevražedné pokusy. Užívání vede k rychlému rozvoji psychické závislosti. Při častém šňupání může dojít až k poškození nosní přepážky, kouření způsobuje chronické respirační potíže. Při injekčním užití se zvyšuje riziko přenosu nemocí (žloutenka, HIV).

4.2.8 Těkavé látky

Vzhled: roztoky těkavých látek, některá lepidla, plyny.

Způsob užití: inhalace výparů

Doba účinku: různá v souvislosti se zneužívanou látkou

Projevy intoxikace: Rozšířené zornice, zarudlé oči, nepřítomný pohled, obluzenost, nepřítomnost duchem. Postižený působí neduživě, je pobledlý, je mu špatně. Poruchy koordinace pohybů, patlavá řeč, špatná výslovnost. Nesmyslná rozjařenost, výbuchy smíchu, poruchy vnímání. Po odeznění účinků se dostavuje zpravidla spánek. Z dechu bývá cítit zápach po chemikáliích.

Některá rizika: Smrtelná otrava předávkováním i při jednorázovém zneužití. Při dlouhodobějším zneužívání nezáměr, lenivost, zhoršení školního prospěchu, zanedbávání docházky do školy apod. Dochází k výraznému poškození jater, zhoršuje se paměť, riziko poškození mozku. Objevuje se vyrážka kolem úst a nosu. Rovněž je ohroženo srdce, poškozeny jsou plíce, dochází k poruchám krevetvorby.

4.3 Co dělat, když zjistíme, že dítě bere drogy?

- Nepanikařit.
- Nezakazovat. Ztratíme-li hlavu a začneme ihned zakazovat, můžeme si být jisti, že droga dětem zachutná o to víc - navzdory. Nebezpečí v

případě, že dítě sáhlo po droze kvůli tomu, že mělo nějaký problém, je pak ještě větší.

- Neztratit kontakt. Nenuceně, vhodnou formou dávat dítěti najevo svůj zájem, zajímat se o jeho svět, jeho kamarády, podporovat koníčky atd. Důležité je získat důvěru dítěte, umět mu naslouchat. Někdy je to těžké, zvláště když dítě hájí názory a postoje pro rodiče nepřijatelné. Vyslechnout však ještě neznamená přistoupit na jeho stanovisko.
- Opatřit si co nejvíce spolehlivých informací. Ve vhodných chvílích hovořte s dítětem otevřeně o alkoholu a drogách. Obhajuje-li dítě některou z drog, vyslechněte ho, ale opatřete si protiargumenty. Dostatečnou informovaností v dané problematice zabráníte tomu, že váš potomek "utluče" svými argumenty.
- Jít osobním příkladem: přestat s vlastním kouřením, pitím... Rodič, který je pro dítě svým chováním ve vztahu k návykovým látkám vzorem, je ve výhodě. Některé hodnoty předávané rodiči mohou být v prevenci velmi prospěšné.
- Spolupracovat s dalšími rodiči vrstevníků, se školou, s odborným zařízením. Neváhejte vyhledat profesionální pomoc pro sebe, jestliže ji dítě odmítá - zvládnutím svých problémů zvyšujete i šanci na ovlivnění dítěte.
- Jestliže je dítě pod vlivem drogy a hrozí mu otrava, neváhejte zavolat lékařskou pomoc.
- Nehádejte se s dítětem, které je pod vlivem drogy. Vážný rozhovor odložte na pozdější dobu.
- Vytvořte zdravá rodinná pravidla. Dítě by mělo vědět, jaké předvídatelné důsledky bude mít jeho jednání.
- Předcházejte nudě. Měli byste mít přehled, kde vaše dítě je, co dělá, zamyslete se nad jeho denním programem a životním stylem.
- Nespoléhejte se na okamžité "zázračné" vyřešení vašeho problému. Základem nápravy je dlouhodobá výchovná strategie, jejíž princip spočívá v nepodporování a neusnadňování pokračujícího braní drog, ale naopak odměňování a povzbuzování každé změny k lepšímu. Na jedné straně dobrý vztah k dítěti a snaha mu pomoci, ale zároveň cílevědomost a pevnost na straně druhé.

4.4 Čemu se vyhnout

- Nepopírejte problém. Ztrácíte čas, který může vést k rozvoji závislosti.
- Neskrývejte problém. Někdo se za takový problém stydí a tají ho. Abyste se dokázal v situaci lépe orientovat a citově i rozumově ji zvládat, měl byste naopak o problému s někým důvěryhodným a kvalifikovaným pohovořit. Měl byste najít spojence.
- Neobviňujte partnera. Pro vyřizování starých účtů není naprosto vhodná doba. Minulost se změnit nedá, budoucnost naštěstí často ano.
- Nehledejte v dítěti, které bere drogy spojence proti svému partnerovi.
- Nezanedbávejte sourozence. Sourozenci problémového dítěte jsou více ohroženi, problémem v rodině trpí a rovněž potřebují vaši péči a zájem.
- Nefinancujte užívání drog a neusnadňujte ho. Kontrolujte dítěti kapesné, zabezpečte si cenné předměty, nenechte se okrádat. Krádež nemusí uskutečnit vaše dítě, ale jeho kamarádi.

- Nedejte se vydírat. Vyhrožování fetováním, útekem, prostitucí nebo sebevraždou je častým a oblíbeným způsobem vydírání rodičů. Neustupujte tomuto tlaku.
- Nevyhrožujte něčím, co nemůžete splnit - ztrácíte tím důvěryhodnost.
- Nebijte dítě, které je pod vlivem drogy. Fyzické násilí většinou vyvolává u dítěte pocity ukřivdění, vede k sabotování snah rodičů a k útekům.
- Nedělejte zbytečně "dusno". Parta a nevhodní přátelé by se tím pro dítě stávali ještě přitažlivější.
- Nezapomínejte dveře navždy. I když dítě odejde, je dobré být připraven mu pomoci, pokud přijme určité podmínky.
- Neztrácejte naději.

4.5 Právní předpisy

- Zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích
- Zák. č. 167/1998 Sb., o návykových látkách
- Zák. č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami (tabákový zákon)
- Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Nařízení vlády č. 454/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je jejich množství, a co se pro účely trestního zákoníku považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku organismu a za jiné metody s dopingovým účinkem.
- Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku.
- Nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.

4.6 Trestně právní postih – skutkové podstaty trestných činů

§ 283

Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,

- c) ve značném rozsahu, nebo
 - d) ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.
- (3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,
 - c) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu, nebo
 - d) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.
- (4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
 - c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.
- (5) Příprava je trestná.

§ 284

Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

- (1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.
- (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

§ 285

Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

- (1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houbu nebo jinou rostlinu než uvedenou v odstavci 1 obsahující omamnou nebo psychotropní látku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (3) Odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.
- (4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

§ 286

Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu

(1) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu,
- c) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti, nebo
- d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

§ 287

Síření toxikomanie

(1) Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) jako člen organizované skupiny,
- b) vůči dítěti, nebo
- c) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči dítěti mladšímu patnácti let.

Společné ustanovení

(1) Zákon stanoví, co se považuje za omamné látky, psychotropní látky, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursorů používané pro nezákonnou výrobu omamných nebo psychotropních látek.

(2) Vláda nařízením stanoví, co se považuje za jedy ve smyslu § 283, 284 a 286 a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.

(3) Vláda nařízením stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu § 285.

(4) Vláda nařízením stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je větší množství ve smyslu § 288, a co se považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a jiné metody s dopingovým účinkem ve smyslu § 288.

4.7 Správně právní postih – skutkové podstaty přestupků

§ 30

Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) prodá, podá nebo jinak umožní požití alkoholického nápoje osobě zjevně ovlivněné alkoholickým nápojem nebo jinou návykovou látkou, osobě mladší osmnácti let, osobě, o níž lze mít pochybnost, zda splňuje podmínku věku, nebo osobě o níž ví, že bude vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při níž by mohla ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek,
- b) neoprávněně prodá, podá nebo jinak umožní druhé osobě škodlivé užívání jiné návykové látky než jsou omamné látky, psychotropní látky a alkohol,
- c) se nepodrobí opatření postihujícímu nadměrné požívání alkoholických nápojů nebo užívání jiných návykových látek,
- d) úmyslně vyrobí líh nebo destilát bez povolení anebo úmyslně líh nebo destilát bez povolení vyrobený přechovává nebo uvádí do oběhu,
- e) úmyslně umožňuje požívání alkoholických nápojů nebo užívání jiných návykových látek než látek omamných a psychotropních osobě mladší osmnácti let, ohrožuje-li tím její tělesný nebo mravní vývoj,
- f) umožní neoprávněně požívání omamných a psychotropních látek osobě mladší osmnácti let, nejde-li o čin přísněji trestný,
- g) požije alkoholický nápoj nebo užije jinou návykovou látku, ačkoliv ví, že bude vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při níž by mohl ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek,
- h) po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky vykonává činnost uvedenou v písmenu g),
- ch) ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky, vykonává činnost uvedenou v písmenu g),
- i) odepře se podrobit vyšetření, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, k němuž byl vyzván podle zvláštního právního předpisu¹⁰),
- j) neoprávněně přechovává v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku,
- k) neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostlinu nebo houbu obsahující omamnou nebo psychotropní látku,
- l) prodá jednotlivé cigarety nebo neuzavřené jednotkové balení cigaret,
- m) kouří na místech zákonem zakázaných,
- n) prodá výrobek podobný tabákovému výrobku, tabákové potřebě ve formě potravinářského výrobku nebo hračky, a nebo podobný alkoholickému nápoji ve formě hračky,
- o) prodá tabákový výrobek, tabákovou potřebu nebo alkoholický nápoj v zařízení nebo na akcích určených osobám mladším 18 let,
- p) prodá, podá nebo jinak umožní užití tabákového výrobku osobě mladší 18 let nebo neodepře jejich prodej fyzické osobě, o níž lze mít pochybnost, že splňuje podmínku věku.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) až d) lze uložit pokutu do 3 000 Kč, za přestupek podle odstavce 1 písm. e) a f) pokutu do 5 000 Kč a zákaz činnosti do 1 roku, za přestupek podle odstavce 1 písm. g) až i) pokutu od 25 000 Kč do 50 000 Kč a zákaz činnosti od 1 do 2 let a za přestupek podle odstavce 1 písm. j) a k) pokutu do 15 000 Kč.

(3) Sankci za přestupek uvedený v odstavci 1 písm. g) až i) lze snížit pod stanovenou hranici jen tehdy, že byl prokázán dechovou zkouškou nebo lékařským vyšetřením obsah alkoholu v krvi v množství pod 0,5 promile a současně nebylo

5. Hráčství (gambling)

*Patologické hráčství - někdy nazývané jako **gambling, gamblerství, závislost na automatech** apod. patří mezi tzv. **návykové a impulsivní poruchy**, které jsou charakterizovány třemi základními znaky:*

- neschopnost odolat impulsu, pokušení, přestože dotyčný ví, že jeho jednání je nežádoucí > nedokáže odolat hře a také není v ní schopen přestat
- napětí, předcházející tomuto jednání, které dotyčný nedokáže snížit jinak, než tak, že začne hrát
- hraní je spojeno s pocitem uspokojení > gambler prožívá příjemné vzrušení, jehož intenzita je přímo úměrná výši hazardu, riziku ztráty.

5.1 Varovné signály

- člověk hraje častěji a hazardní hra mu zabírá čas, který by mohl trávit (případně dříve trávil) mnohem užitečněji a příjemněji
- zanedbává školu, práci, rodinu, přátele a zájmy
- začne lhát, podvádět, někdy i krást
- ve vztahu ke hře se špatně ovládá - pokračuje v hraní i tehdy, když je v jasném rozporu s jeho zájmy

5.2 Vznik závislosti

Závislost na hře vzniká ve třech fázích:

1. Fáze výher - Občasné hraní s fantazií o veliké výhře, přehnaný optimismus, zvyšování sázek, zvyšování frekvence hraní, přechod k osamělé hře, chlubení se neskutečnými výhrami.

2. Fáze prohrávání - Objevuje se neschopností přestat s hrou a ztráta kontroly nad svým chováním, skrývání hry před rodinou, půjčování peněz, odklady splátek dluhů. V chování dotyčného je neklid, podrážděnost, uzavřenost, zanedbávání zdraví. Objevují se problémy v rodině a zaměstnání.

3. Fáze zoufalství - Odcizení rodiny, přátel, popírání vlastní zodpovědnosti, obviňování druhých, trestná činnost, rozpad rodiny, úvahy o sebevraždě pokusy o ní.

5.3 Jak mohou rodiče předcházet hráčství u svých dětí?

- Sami hazardně nehrajte a svými penězi na hraní nepřispívejte - rodiče mají nejdůležitější vliv na utváření postojů dětí (př. otázka hodnoty peněz, seznamovat dítě adekvátním způsobem s hospodařením s penězi v rodině).
- Posilujte zdravé sebevědomí dítěte.
- Získejte si plnou nebo alespoň částečnou důvěru dítěte, naučte se naslouchat svým dětem, věnovat jim svůj čas, posilujte jejich vazbu na rodinu.
- Předcházejte nudě, podporujte kvalitní zájmy a záliby.

- Opatřete si dostatek informací a o problému s dítětem zasvěceně hovořte - otevřeně deklarujte svůj postoj k této problematice.
- Stanovte a důsledně prosazujte zdravá pravidla, za porušení pravidel by měly následovat adekvátní a předem domluvené sankce (např. při hraní krácení kapesného).
- Vnešte do finančního hospodaření dítěte pořádek, nedávejte mu větší finanční částky.
- Pokud máte pocit, že problém narůstá, nebojte se spolupráce s odborníky.

5.4 Trestné činy související s opatřováním si finančních prostředků na hry:

§ 173

Loupež

- (1) Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.
- (2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
 - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
 - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
 - d) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).
- (3) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.
- (4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt

§ 175

Vydírání

- (1) Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami,
 - c) spáchá-li takový čin se zbraní,
 - d) způsobí-li takovým činem značnou škodu,
 - e) spáchá-li takový čin na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo
 - f) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312), nebo
 - c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

(4) Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

§ 205

Krádež

(1) Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a

a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,

b) čin spáchá vloupáním,

c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí,

d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo

e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).

(6) Příprava je trestná.

§ 206

Zpronevěra

(1) Kdo si přisvojí cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za ta (3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,

- c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo
 - d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.
- (5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).
- (6) Příprava je trestná.

5.5 Přestupky související s opatřováním si finančních prostředků na hry:

§ 50

Přestupky proti majetku

- (1) Přestupku se dopustí ten, kdo
- a) úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí,
 - b) úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si přisvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby,
 - c) úmyslně ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.
- (2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 15 000 Kč.

6. Zneužívání sociálních dávek

6.1 Státní sociální podpora

Systém státní sociální podpory je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona se poskytují následující dávky:

- přídavek na dítě
- rodičovský příspěvek
- příspěvek na bydlení
- dávky péstounské péče
- porodné
- pohřebné

6.2 Dávky státní sociální podpory

6.2.1 Nárok na dávky

Nárok na dávky má pouze fyzická osoba, jestliže ona a s ní společně posuzované osoby jsou hlášeny k trvalému pobytu (občané) nebo mají trvalý pobyt (cizinci) na území České republiky a mají zde bydliště. Cizinci, kteří nemají trvalý pobyt na území České republiky, jsou oprávněnými osobami po uplynutí 365 dní ode dne hlášení k pobytu. Do doby 365 dnů pobytu na území České republiky se nezapočítává doba, kdy je osoba žadatelem o udělení azylu ubytovaným v pobytovém středisku Ministerstva vnitra. Dávky státní sociální podpory náleží rovněž dalším, v zákoně o SSP uvedeným osobám, které nemají na území České republiky trvalý pobyt, pokud zde mají bydliště. Do okruhu oprávněných osob spadají také občané Evropské unie, krytí přímo použitelnými předpisy EU - Nařízením EP a Rady (ES) č. 883/2004 a Nařízením EP a Rady (EU) č. 492/2011.

Nárok na výplatu dávek zaniká

- uplynutím 3 měsíců ode dne, za který dávky náleží. U dávek jednorázových zaniká nárok uplynutím 1 roku ode dne, za který dávka náleží.

Příjmy

- rozhodné pro nárok na dávky státní sociální podpory zahrnují především příjmy ze závislé činnosti, příjmy z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti a dále dávky nemocenského a důchodového pojištění a podporu v nezaměstnanosti včetně obdobných příjmů z ciziny. Do rozhodného příjmu se započítávají tzv. čisté příjmy.

Rodinou

- pro účely státní sociální podpory se rozumí soužití rodičů a nezaopatřených dětí ve společné domácnosti. Za nezaopatřené dítě je považováno dítě do skončení povinné školní docházky a dále, pokud se buď připravuje na budoucí povolání, nebo je zdravotně postižené, nejdéle však do 26 let. U příspěvku na bydlení jsou společně posuzovány všechny osoby, které jsou v

bytě hlášeny k (trvalému) pobytu, podmínka společné domácnosti se nevyžaduje.

Kontakty

Úřad práce České republiky – krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu
podle místa (trvalého) pobytu
portal.mpsv.cz/sz/local, portal.mpsv.cz
www.uradprace.cz

Ministerstvo práce a sociálních věcí
Odbor nepojistných dávkových systémů
Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2
Tel.: +420 221 921 111
www.mpsv.cz, e-mail: posta@mpsv.cz

6.3 Systém pomoci v hmotné nouzi

- Upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.
- Je moderní formou pomoci osobám s nedostatečnými příjmy, motivující tyto osoby k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojení životních potřeb. Je jedním z opatření, kterými Česká republika bojuje proti sociálnímu vyloučení.
- Vychází z principu, že každá osoba, která pracuje, se musí mít lépe než ta, která nepracuje, popřípadě se práci vyhýbá.

6.3.1 Zákon o pomoci v hmotné nouzi

- Vymezuje situace spojené s nedostatečným zabezpečením základní obživy, bydlení a mimořádnými událostmi.
- Napomáhá řešení některých nárazových životních situací. Stanovuje, že každá osoba má nárok na poskytnutí základních informací, které vedou nejenom k řešení její současné situace, ale i k předcházení vzniku hmotné nouze. Nedílnou součástí pomoci v hmotné nouzi je sociální práce s klienty.
- V oblasti pomoci v hmotné nouzi plní v rámci sociální práce některé úkoly rovněž pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a újezdní úřady.

6.3.2 Osoba v hmotné nouzi

- Jde v zásadě o stav, kdy osoba či rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost. Současně si tyto příjmy nemůže z objektivních důvodů zvýšit (uplatněním nároků a pohledávek, prodejem nebo využitím majetku) a vyřešit tak svoji nelehkou situaci vlastním přičiněním.

V hmotné nouzi není osoba,

- která prokazatelně neprojevuje snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním,
- která není v pracovním nebo obdobném vztahu, nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání,
- která je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a bez vážných důvodů odmítla vykonávat krátkodobé zaměstnání nebo účastnit se v cíleném programu k řešení zaměstnání,
- které nevznikl nárok na nemocenské nebo jí náleží ve snížené výši, a to z důvodu, že si přivodila pracovní neschopnost úmyslně,
- která je osobou samostatně výdělečně činnou a její příjem po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí proto, že se nepřihlásila k nemocenskému pojištění,
- které za neplnění povinností zákonného zástupce dítěte spojených s řádným plněním povinné školní docházky byla uložena sankce,
- která nastoupila výkon zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby.

Dávky a jejich výplata

- Dávkami, kterými se řeší pomoc v hmotné nouzi, jsou:
 1. příspěvek na živobytí
 2. doplatek na bydlení
 3. mimořádná okamžitá pomoc
- O dávkách pomoci v hmotné nouzi rozhodují a vyplácejí je příslušné krajské pobočky Úřadu práce ČR.

6.3.3 Řízení o přiznání dávky

- Řízení o přiznání dávek je zahájeno na základě podání žádosti na předepsaném tiskopisu, který je k dispozici na krajských pobočkách Úřadu práce ČR nebo ho lze nalézt na internetových stránkách <http://portal.mpsv.cz/>.
- Žádosti o dávky pomoci v hmotné nouzi se podávají na příslušné krajské pobočce Úřadu práce ČR podle místa trvalého pobytu občana.
- V rámci řízení se posuzuje, zda je osoba či rodina skutečně v hmotné nouzi a zda splňuje podmínky nároku na příslušnou dávku. V konečné fázi se pak stanovuje výše dávky. Jednotný postup na celém území České republiky zabezpečuje jednotný informační systém práce a sociálních věcí.

6.4 Trestně právní postih

§ 209

Podvod

(1) Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,
- c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo

d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).

(6) Příprava je trestná.

6.5 Správně právní postih – přešupek

§ 50

Přestupky proti majetku

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, **podvodem** nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí,
- b) úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si přisvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby,
- c) úmyslně ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.

(2) Za přešupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 15 000 Kč.

7. Drobná kriminalita a přestupkové řízení

Prevence kriminality zahrnuje soubor nerepresivních opatření, tedy veškeré aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty směřující k předcházení páchaní kriminality a snižování obav z ní. Patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality a jejích následků, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí, nebo působením na potenciální pachatele a oběti trestných činů. Jedná se o opatření sociální prevence, situační prevence, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoci obětem trestných činů. Prevence kriminality úzce souvisí s prevencí dalších sociálně patologických jevů, z nichž k nejzávažnějším patří nejrůznější formy závislosti.

7.1 Objekty prevence kriminality:

- kriminogenní faktory - sociální prostředí, příčiny a podmínky kriminality,
- potenciální či skuteční pachatelé trestné činnosti,
- potenciální či skutečné oběti trestných činů.

Centrální ani místní registr všech přestupků v současné době neexistuje. Orgány, které řeší přestupková řízení, si pro své účely vedou pouze dílčí evidence. Konkrétní správní orgán tedy neví o přestupcích téhož pachatele projednávaných jinými správními orgány, a zohledňování opakovaného páchaní přestupků je v praxi v podstatě nahodilé.

Přestupkové řízení	
Základní informace	Přestupek je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v zákoně o přestupcích nebo v jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.
Kdo je oprávněn v této věci jednat	Osoba přestupkem postižená, případně poškozená, resp. její zákonný či právní zástupce.
Jaké jsou podmínky a postup pro řešení životní situace	Podmínkou pro řešení životní situace v přestupkovém řízení je jednání pachatele přestupku v rozporu se zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Přestupek je nutné oznámit na příslušném místním oddělení Policie ČR. Ta je ze zákona povinna přijmout oznámení, resp. s oznamovatelem sepsat protokol o podání vysvětlení, ve kterém uvede, kdo je osobou podezřelou, jaký skutek, kdy a kde tato osoba měla spáchat, kdo je svědkem, resp. jaké další důkazy je možné zajistit nebo přímo předložit (např. lékařské zprávy popisující zranění, pokladní doklady, faktury, posudky soudních znalců, různé písemnosti,

	<p>ohledání místa atd.). V rámci tohoto oznámení je možno uplatnit proti podezřelému nárok na náhradu škody (nutno vyčíslit a doložit).</p>
<p>Jakým způsobem zahájit řešení životní situace</p>	<p>Oznámením na Policii ČR. Přestupky proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 písm. b) a c) a přestupky proti majetku podle § 50 zákona o přestupcích spáchané mezi osobami blízkými lze projednat pouze na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka. Osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec a manžel; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pociťovala jako újmu vlastní). Návrh k projednání přestupku je nutný i u přestupků urážky na cti dle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích, kterého se dopustí ten, kdo jiného urazí nebo vydá v posměch. Návrh k projednání přestupku může podat postižená osoba, její zákonný zástupce nebo opatrovník, návrh lze podat nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o přestupku, nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení. Návrh na zahájení přestupkového řízení lze podat přímo u odboru občansko-správního poté, co je potenciální navrhovatel seznámen s podmínkami takového řízení, včetně právní úpravy úhrady nákladů tohoto řízení (podpisem pak navrhovatel stvrdí, že tyto podmínky bere na vědomí a že jim porozuměl). Navrhovatel pak může vzít svůj návrh na zahájení řízení před vydáním rozhodnutí kdykoliv zpět, přičemž v tomto případě však musí uhradit náklady správního řízení, které jsou stanoveny částkou 1 000 Kč. V případě, že bude třeba přizvat do řízení znalce, tyto náklady mohou dosáhnout až 6 000 Kč. Náklady správního řízení platí navrhovatel i v případech, kdy spáchání skutku nebylo obviněnému prokázáno, či skutek obviněný nespáchal, případně nejednali se o přestupek nebo nedostavili se navrhovatel bez omluvy k ústnímu jednání.</p>
<p>Na které instituci životní situaci řešit</p>	<p>Přestupky projednávají správní orgány místně příslušné k projednání přestupku, tj. v místě, kde ke spáchání přestupku došlo.</p> <p>Místně příslušný správní orgán může věc k usnadnění projednání přestupku nebo z jiného důležitého důvodu postoupit i bez souhlasu účastníků řízení jinému věcně příslušnému správnímu orgánu, v jehož územním obvodu se pachatel zdržuje nebo pracuje.</p>

7.2 Návrhové přestupky

- přestupky proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 písm. b) a c) zákona o přestupcích (nedbalostní ublížení na zdraví, úmyslné vyhrožování újmou na zdraví, drobné ublížení na zdraví, nepravdivé obvinění z přestupku, schválnosti nebo jiné hrubé jednání), pokud obviněný a postižená osoba jsou blízké osoby,
- přestupky proti majetku podle § 50 odst. 1 zákona o přestupcích (úmyslné způsobení škody na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem, zničením či poškozením věci), pokud pachatel a postižená osoba jsou osoby blízké,
- přestupky proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích (ublížení na cti), ať už je vztah blízkosti (příbuzenství) mezi obviněným a postiženou osobou jakýkoliv.

Přestupek lze projednat:

- v nezkráceném správním řízení po ústním jednání vydáním rozhodnutí, které obsahuje vyslovení viny, popis, místo a čas spáchání přestupku, druh a výměru sankce (napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci), popřípadě rozhodnutí o upuštění od uložení sankce, o uložení ochranného opatření (omezující opatření, zabránění věci), o nároku na náhradu majetkové škody a o náhradě nákladů řízení.
- v příkazním řízení bez ústního jednání s obviněným vydáním příkazu o uložení napomenutí nebo pokuty, takto nelze rozhodovat o návrhovém přestupku, nebo o nároku na náhradu majetkové škody, anebo je-li obviněným z přestupku mladistvý. Příkaz má stejné náležitosti jako rozhodnutí o přestupku.

Zahájení řízení o přestupku může skončit i jeho zastavením, jsou-li pro to zákonné důvody (např. se zjistí, že se skutek nestal, nebo spáchání skutku nebylo obviněnému prokázáno). V řízení o přestupku jsou účastníky řízení obviněný z přestupku, poškozený (pokud jde o náhradu majetkové škody způsobené přestupkem), vlastník věci (v části řízení týkající se zabránění věci) a návrhovětel (na jehož návrh bylo zahájeno řízení o návrhovém přestupku).

Oznamovatel přestupku ani svědek (nejde-li o osoby výše uvedené) není účastníkem přestupkového řízení a není mu zasíláno rozhodnutí o přestupku, ani není o výsledku tohoto řízení informován.

Obviněný z přestupku může podat proti příkazu v zákonné lhůtě odpor, čímž dojde ke zrušení příkazu a o věci se vede nezkrácené správní řízení zakončené rozhodnutím.

Proti rozhodnutí vydanému v nezkráceném správním řízení se může oprávněná osoba v zákonné lhůtě odvolat.

Správní řád stanovuje pro vydání rozhodnutí ve správním řízení lhůty. Pokud nelze rozhodnutí vydat bezodkladně, je správní orgán povinen vydat rozhodnutí do 30 dnů od zahájení řízení, ve zvlášť složitých případech do 60 dnů od zahájení řízení. Toto zpravidla nelze aplikovat v přestupkovém řízení, protože v nezkráceném správním

řízení jsou předvoláváni jak účastníci řízení, tak svědci a většinou se nepodaří hned po prvním ústním jednání o případu rozhodnout.

7.3 Podání adresovaná orgánu v rámci přestupkové agendy

Podání adresovaná orgánu v souvislosti s jeho činností nejsou právními předpisy nijak formalizována a nejsou pro ně vydány žádné oficiální formuláře, podstatný u každého podání je jeho obsah. Podání je možné v souladu se správním řádem učinit písemně nebo ústně do protokolu anebo v elektronické podobě podepsané zaručeným elektronickým podpisem. Z podání musí být patrné, kdo je činí (uvést jméno, příjmení, adresu, případně datum narození), které věci se týká a co se navrhuje.

1. Oznámení přestupku vedle výše uvedených obecných náležitostí má obsahovat označení, který přestupek je ve skutku spatřován, osobní údaje (jméno, příjmení, adresa) podezřelého z přestupku, popis jednání mající znaky přestupku, důkazní prostředky, které jsou oznamovateli známy (jména svědků, listiny), datum a případně čas spáchání přestupku.
2. Návrh na projednání návrhového přestupku lze podat příslušnému správnímu orgánu nejpozději do 3 měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o přestupku nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení. V návrhu musí být uvedeno, kdo je postiženou osobou, koho navrhovatel označuje za pachatele, kde, kdy a jakým způsobem měl být přestupek spáchán. Návrh může podat postižená osoba, její zákonný zástupce, není-li zletilá, či plně způsobilá k právním úkonům, nebo její opatrovník. Je-li řízení o návrhovém přestupku zastaveno, protože se skutek, o němž se vedlo řízení, nestal nebo není přestupkem, nebo proto, že skutek nespáchal obviněný z přestupku, nebo proto, že navrhovatel vzal svůj návrh na zahájení řízení zpět nebo se, ač řádně a včas předvolán, k ústnímu jednání bez náležité omluvy nebo bez důležitého důvodu nedostavil, uloží se navrhovateli povinnost nahradit státu náklady spojené s projednáváním přestupku ve výši stanovené právním předpisem.
3. Ten, komu byla přestupkem způsobena škoda, může svým podáním uplatnit nárok na náhradu majetkové škody. Podání vedle výše uvedených obecných náležitostí musí především obsahovat výši škody a důkazy, které svědčí o tom, že škoda vznikla a dokládají její výši.
4. Návrh na zahájení správního řízení na ochranu proti zřejmému zásahu do pokojného stavu v občanskoprávních vztazích musí obsahovat výše uvedené obecné náležitosti podání a dále popis pokojného stavu, který byl narušen, doklady nebo návrhy a důkazy o existenci pokojného stavu, popis zásahu do pokojného stavu, návrhy a důkazy o zásahu do pokojného stavu, vyjádření co se navrhuje, nebo žádá.

7.4 Správně právní postih za přestupky při páchání drobné kriminality

Přestupky proti veřejnému pořádku

§ 47

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci,
- b) poruší noční klid,
- c) vzbudí veřejné pohoršení,
- d) znečistí veřejné prostranství, nebo politických hnutí, odborových organizací nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení anebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství,

e) úmyslně zničí, poškodí, znečistí nebo neoprávněně odstraní, zamění, pozmění, zakryje nebo přemístí turistickou značku nebo jiné orientační označení,

f) poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání veřejných tělovýchovných, sportovních nebo kulturních podniků anebo v místech určených k rekreaci nebo turistice,

g) poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení,

h) neoprávněně založí skládku nebo odkládá odpady nebo odpady mimo vyhrazená místa.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) až c) lze uložit pokutu do 5000 Kč, za přestupek podle odstavce 1 písm. d) pokutu do 20 000 Kč, za přestupek podle odstavce 1 písm. e) a f) pokutu do 3000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. g) a h) pokutu do 50 000 Kč.

§ 49

Přestupky proti občanskému soužití

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,
- b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví,
- c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním,
- d) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin,
- e) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách pokutu do 5 000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. b) až e) pokutu do 20 000 Kč.

§ 50

Přestupky proti majetku

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí,
- b) úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si přisvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby,
- c) úmyslně ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 15 000 Kč.

8. Použitá literatura a informační zdroje

- Informace vedoucího Obvodního oddělení PČR Šluknov Mgr. Luciána Šmidlala (Náhled Obvodního oddělení Policie ČR ve Šluknově na problematiku prevence sociálně patologických jevů a možnosti využití terénních pracovníků)

ŠIKANA

- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení - Č.j. 25 832/2008-16 ze dne 5.12.2008
- Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů na školách a školských zařízeních, č.j. 20006/2007-51
- KOLÁŘ, M. *Skrytý svět šikanování ve školách*. Praha: Portál, 1997.
- KOLÁŘ, M. *Kniha o bolesti šikanování*. Praha: Portál, 2000.
- DRTILOVÁ, J. *Šikana. Trápí tě? Zavolej nám*. Nadace Naše dítě, Praha, 1995.
- ELLIOTOVÁ, M. *Jak ochránit své dítě*. Praha: Portál, 1995.
- ERB, H. H. *Násilí ve škole a jak mu čelit*. Praha: Amulet, 2000.
- GOLDMANOVÁ, L. *Jak si nenechat ublížit*. Praha: Portál, 1996.
- KOLÁŘ, M. *Vnitřní stádia šikanování*. Mládež a společnost, 1996, č. 2, s. 3-15
- KOLÁŘ, M. *Fenomén šikanování u dětí a mládeže*. Metodický materiál PPPM UZ s.p. IPS, 1990, č. 8
- PARRY, J., CARRINGTON, G. *Čelíme šikanování*. Metodický materiál Institutu pedagogicko-psychologického poradenství ČR, 1995, překlad z angličtiny.
- ŘÍČAN, P. *Agresivita a šikana mezi dětmi*. Praha: Portál, 1995.
- ŠTURMA, J. *Šikanování a šikanování jako pedagogický problém*. Učitelské listy č.9/01-02, s. 7-10, I. část, č. 10/01-02, s. 12-15, II. část.
- VANÍČKOVÁ, E. *Šikanování mezi dětmi na základních školách*. Učitelské noviny, 32/2001
- POLICIE ČR. Preventivní informace [online]. [cit.2010] Dostupné na WWW:<<http://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-sikana.aspx>>

ZÁŠKOLÁCTVÍ

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- Metodický pokyn č. j. 10 194/2002-14 Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

- MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. 340 s. ISBN 80-7178-771-X
- NOVOTNÁ, M., KREMLIČKOVÁ, M. *Kapitoly ze speciální pedagogiky pro učitele*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1997. 115 s. ISBN 80-85937-60-3.
- VÁGNEROVÁ, M. *Patopsychologie dítěte pro speciální pedagogy*, 1. vyd. Praha: SPN, 1988, 46 s. ISBN 80-7083-158-8
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie problémového dítěte školního věku*. Praha: Karolinum, 2001. 170 s. ISBN 80-7184-488-8.
- VOCILKA, M. aj. *Stav a příčiny záškoláctví na zvláštních školách*. Praha: MŠMT, 1998. ISBN nevedeno.
- ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. 655 s.
- KYRIAOU, CH. *Řešení výchovných problémů ve škole*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 152 s. ISBN 80-7178-945-3
- POKORNÁ, V. *Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování*. 3. vyd. Praha: Portál, 2001. 330 s. ISBN 80-7178-570-9
- SPOUSTA, V. *Speciálně pedagogická diagnostika etopedická*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1990, 112 s. ISBN 80-210-0172-0
- VÁGNEROVÁ, M. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 430 s. ISBN 80-246-1074-4
- VOJTOVÁ, V. *Kapitoly z etopedie I. Přístupy k poruchám emocí a chování v současnosti*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 94 s. ISBN – 8021035323
- VOJTOVÁ, V. *Přístupy k poruchám emocí a chování v současnosti*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 94 s. ISBN 80-210-3532
- zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákon, v platném znění
- zák. č. 200/1990 Sb., přestupkový zákon, v platném znění

DOMÁCÍ NÁSILÍ

- POLICIE ČR. *Preventivní informace* [online]. [cit.2010] Dostupné na WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-644841.aspx>>
- zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákon v platném znění
- BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. Články [online]. [cit.2010] Dostupné na WWW: <<http://www.bkb.cz/index.php>>
- ROSA. *Domácí násilí* [online]. [cit.2012] Dostupné na WWW: <<http://www.rosa-os.cz/>>

DROGY A ALKOHOL

- HAJNÝ, M. *O rodičích, dětech a drogách*. Grada. Praha 2001.

- Kolektiv autorů sdružení SANANIM. *Drogy otázky a odpovědi*. Portál s.r.o. Praha 2007
- ILLES, T. *Děti a drogy*. ISV nakladatelství. Praha 2002
- PEŠEK, R., NEČASOVÁ, K. *Prevence užívání tabáku, alkoholu a jiných drog u dospívajících*. Arkáda 2009
- PEŠEK, R., VONDRÁŠKOVÁ, A., VESELÝ, O. *Drogová závislost aneb rychlý běh na krátké trati*. Arkáda 2008
- STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. *Podpora zdraví* [online]. [cit.2010] Dostupné na WWW: <<http://www.szu.cz/tema/podpora-zdravi/>>
- DROGY-INFO.CZ. *Pomoc a podpora* [online]. [cit.2006] Dostupné na WWW: <<http://www.drogy-info.cz>>
- KLINIKA ADIKTOLOGIE. *Informace z adiktologie* [online]. [cit.2010] Dostupné na WWW: <<http://www.adiktologie.cz>>
- Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA), Dostupné na WWW: <<http://www.emcdda.europa.eu/publications>>
- POLICIE ČR. Národní protidrogová centrála. [online]. [cit.2010] Dostupné na WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/prevence-873871.aspx?q=Y2hudW09OQ%3d%3d>>
- WIKIPEDIA. *Články*. Dostupné na WWW: <<http://www.cs.wikipedia.org>>
- SDRUŽENÍ SANANIM. *Články*. Dostupné na WWW: <<http://www.sananim.cz>>
- KUŘÁKOVA PLÍCE. *Články*. Dostupné na WWW: <<http://www.kurakovaplice.cz>>
- Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákon, v platném znění
- Zák. č. 200/1990 Sb., přestupkový zákon, v platném znění

HRÁČSTVÍ

- JONÁKOVÁ, D. *Hráčství - droga nových rozměrů*. Praha: Linde, 1999
- NEŠPOR, K. *Hazardní hra jako nemoc*. Praha: Nakl. Aleny Krtilové, 1994
- VODOPAD.CZ. *Návykové a impulzivní poruchy* [online]. [cit.2012] Dostupné na WWW: <<http://www.vodopad.cz>>
- PSYCHIATRICKÁ LÉČEBNA BOHNICE. *Články*. Dostupné na WWW: <<http://www.plbohnice.cz/>>
- Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákon, v platném znění
- Zák. č. 200/1990 Sb., přestupkový zákon, v platném znění

ZNEUŽÍVÁNÍ SOCIÁLNÍCH DÁVEK

- MPSV. *Státní sociální podpora* [online]. [cit.2010] Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/soc/ssp>>
- Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákon, v platném znění

- Zák. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, v platném znění
- Zák. č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, v platném znění
- Zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění

DROBNÁ KRIMINALITA, PŘESTUPKOVÉ ŘÍZENÍ

- Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákon, v platném znění
- Zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění
- Zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění

9. Přílohy

Příloha č. 1 – Stručná informace o šikaně

Příloha č. 2 – Stručná informace o záškoláctví

Příloha č. 3 – Stručná informace o domácím násilí

Příloha č. 4 – Stručná informace k signálům, že dítě bere drogy

Příloha č. 1

STRUČNÁ INFORMACE O ŠIKANĚ

Varovné signály pro rodiče!

- Za dítětem domů nedochází žádný spolužák ani kamarád.
- Dítě je zaražené, smutné a nemluví o tom, co se děje ve škole.
- Špatně usíná, zdají se mu hrůzostrašné sny, křičí ze spaní.
- Dochází ke zhoršení prospěchu, je nesoustředěné a často bez zájmu.
- Před odchodem do školy nebo při příchodu ze školy si dítě stěžuje na zdravotní problémy.
- Dítě často navštěvuje lékaře - má zvýšenou absenci, někdy i neomluvené hodiny.
- Do školy a ze školy chodí oklikami, může chodit i za školu.
- Domů přichází s rozrhaným oblečením, poškozenými školními pomůckami nebo bez nich.
- Často potřebuje peníze, ztrácí kapesné, kupuje fiktivní školní pomůcky a neplatí obědy.
- Dítě může chodit domů hladové, přestože dostává svačiny a má zajištěné obědy ve škole.
- Nedokáže přesvědčivě vysvětlit svoje zranění.
- Nechce chodit na tělesnou výchovu, má odřeniny, škrábance nebo řezné rány, které se nedají uspokojivě vysvětlit.
- Je osamocené, s nikým se nebaví, nemá kamaráda, má často smutnou náladu, působí nešťastně a ustrašeně, stává se uzavřeným.
- Dítě trpí poruchami soustředění, je smutné natolik, že se u něj může vyvinout patologický smutek - deprese.
- Vyhrožuje sebevraždou nebo se o ní dokonce pokusí.

Jak mají rodiče postupovat a co mohou při podezření na šikanu dělat!

- Především ujistěte své dítě, že jste zcela na jeho straně, má vaši plnou podporu a může se spolehnout na vaši ochranu.
- Zjistěte o útoku na vaše dítě co nejvíce informací.
- Požádejte o pomoc ostatní členy rodiny.
- V případě vážného fyzického napadení nechte své dítě odborně ošetřit a neposílejte ho následující dny do přímého kontaktu s předpokládanými útočníky.
- Obráťte se na školu, nebojte se o šikaně promluvit otevřeně, např. na třídní schůzce, možná nebudete sami.
- Máte-li na ni podezření, spojte se s ředitelem školy nebo s třídním učitelem. Pokud podáváte písemnou žádost nebo stížnost, mějte schovanou kopii dopisu.
- Trvejte na osobní schůzce a neřešte celou záležitost pouze telefonicky.
- Nebojte se požádat ředitele o přeložení dítěte do jiné třídy, případně školy. Zkuste si ověřit poměry, které vládnu na jiné škole.
- Pokud s vedením školy nenajdete společné řešení, nevzdávejte to, obraťte se na příslušný školský úřad nebo na školní inspekci.

STRUČNÁ INFORMACE O ZÁŠKOLÁCTVÍ

PŘÍČINY ZÁŠKOLÁCTVÍ A JEJICH ŘEŠENÍ

1. **Negativní vztah ke škole** - žák nemá ke vzdělání pozitivní vztah, důvodem může být i špatný prospěch, nebo negativní hodnocení jeho výkonů učitelem.

Návod na řešení: Učitel by měl hodnotit žáka s ohledem na jeho psychiku a vážít slova při jeho hodnocení. Rovněž by u takového žáka měl zjistit jeho kladné stránky a dovednosti a ty se v žákovi snažit rozvíjet. Rodiče by se měli pokusit zajistit doučování v předmětu, ve kterém se žákovi nedaří.

2. **Strach ze šikany.** Žák se pak bojí do školy docházet, aby nebyl šikanován.

Návod na řešení: vzhledem k tomu, že šikana může zanechat velmi vážné psychické problémy, které si oběť šikanování nese do dalšího života, je nutné šikanu řádně vyšetřit a podniknout veškerá opatření k jejímu vymýcení – viz tahák Šikana.

3. **Zvolení špatného studijního směru,** výuka na škole, která jej nijak neuspokojuje, se stává něčím „otravným“ a pro něj nezajímavým.

Návod na řešení: komunikací mezi rodičem, žákem a výchovným poradcem. Mnohdy se totiž představy rodiče a jejich dítěte o budoucím povolání značně liší, nebát se vyjít dítěti vstříc podle jeho zájmu.

4. **Lenost** - žák se ráno vzbudí a do školy se mu prostě nechce jít, a tak do ní neodejde. Po rodičích požaduje omluvenku pro nevolnost nebo z rodinných důvodů.

Návod na řešení: Nepodléhat naléhání dítěte a nekompromisně trvat na účasti ve vyučování.

5. **Rodinné problémy** - žák může být jejich vlivem vystaven neustálému tlaku a stresu, kterému se snaží nějak uniknout.

Návod na řešení: rodiče by měli brát na dítě ohled a pokud možno nepřenášet své problémy na dítě, v nezbytných případech to s ním společně projednat a vzít v úvahu i jeho názor.

STRUČNÁ INFORMACE O DOMÁCÍM NÁSILÍ

Domácí násilí je - fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti, intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.

Znaky domácího násilí:

Opakování a dlouhodobost – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek.

1. **Eskalace** – od urážek se stupňuje k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.
2. Jasně a nezpochybnitelné **rozdělení rolí** osoby ohrožené a osoby násilné – domácí násilí nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají.
3. **Neveřejnost** – probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly.

Projevy domácího násilí:

- **psychické násilí**
 - zastrašování – zlé pohledy, výhrušná gesta, předvádění zbraní, ničení věcí, ubližování jiným v přítomnosti ohrožené osoby
 - zvýšená kontrola všeho, co ohrožená osoba dělá – kam jde, s kým mluví, co říká, kdy se vrátí, omezování samostatnosti a rozhodování o sobě
 - kritizování a ponižování – nadávky, zesměšňování, snižování schopností, zpochybňování duševního zdraví, zlehčování obav, přehlížení přání a potřeb
 - vyhrožování a vydírání – nucení k poslušnosti, vyhrožování bitím, přerušování kontaktů, sebevraždou, vydírání přes děti, vnoučata, vyvolávání pocitů viny
 - fyzické násilí – facky, rány pěstí, kopání, tlučení hlavou (např. o stěnu, topení), rdoušení, tahání za vlasy, bití nějakým předmětem apod.
- **sociální násilí** – izolace od příbuzných a přátel – zákaz přijímat návštěvy, svým chováním odrazovat návštěvníka od dalších návštěv, zákaz telefonovat, dívat se na TV, doprovázení např. k lékaři, na úřady
- **ekonomické zneužívání** – zamezení přístupu k financím (i vlastním), vydírání, vynucování přepsání bytu, nemovitosti

Příloha č. 4

STRUČNÁ INFORMACE K SIGNÁLŮM, ŽE DÍTĚ BERE DROGY

- Náhlá změna nálad, netypické reakce na určité situace
- Zhoršování ve škole
- Změna přátel a známých
- Výrazná změna v oblékání a stylu hudby
- Skrývání a zakrývání
- Častá vyčerpanost, únava a spavost
- Lži a předstírání
- Překvapivě rychle nastupující sexuální aktivita
- Izolace od rodiny
- Snížené sebevědomí
- Chybějící léky či alkohol v domácnosti
- Ztrácející se věci a peníze

Ve slovníku vašich dětí nebo blízkých se začínají objevovat např. slengová pojmenování pro jednotlivé druhy drog:

- Marihuana, hašiš – tráva, džoint, marjánka, mařka, brko, špek, hulení, model, haš
- Pervitin – perník, piko, peří, péčko, pardubice
- Extáze – éčko, extoška, extasy, tableta
- Halucinogeny (LSD, lysohlávky) – LSD-trip, kyselina, papírek, acid
- Lysohlávky – houby, houbičky
- Heroin – hero, háčko, herák, ejč
- Tlumivé léky (např. diazepam, Neurol, Lexaurin, Rohypnol) - benzáky, diák, lexáč, rivál, roháč
- Těkavé látky - téčko

Kam se obrátit o informace:

1. **Program Prevence pro rozumné rodiče** - online nástroj nabízející rodičům informace o možnostech prevence užívání návykových látek dětmi;
<http://www.sananim.cz/poradna-pro-rodice-%28ppr%29.html>

2. **O drogách** (Stránky zaměřené na primární prevenci pro učitele, rodiče i - náctileté, které patří stejně jako stránky této poradny pod o. s. SANANIM). Informační portál primární prevence určený rodičům, náctiletým i učitelům. Najdete zde informace i o dalších jevech jako jsou např. šikana, anorexie; odkaz na program Prevence pro rozumné rodiče apod. <http://www.odrogach.cz>